

Otevřená ekonomika

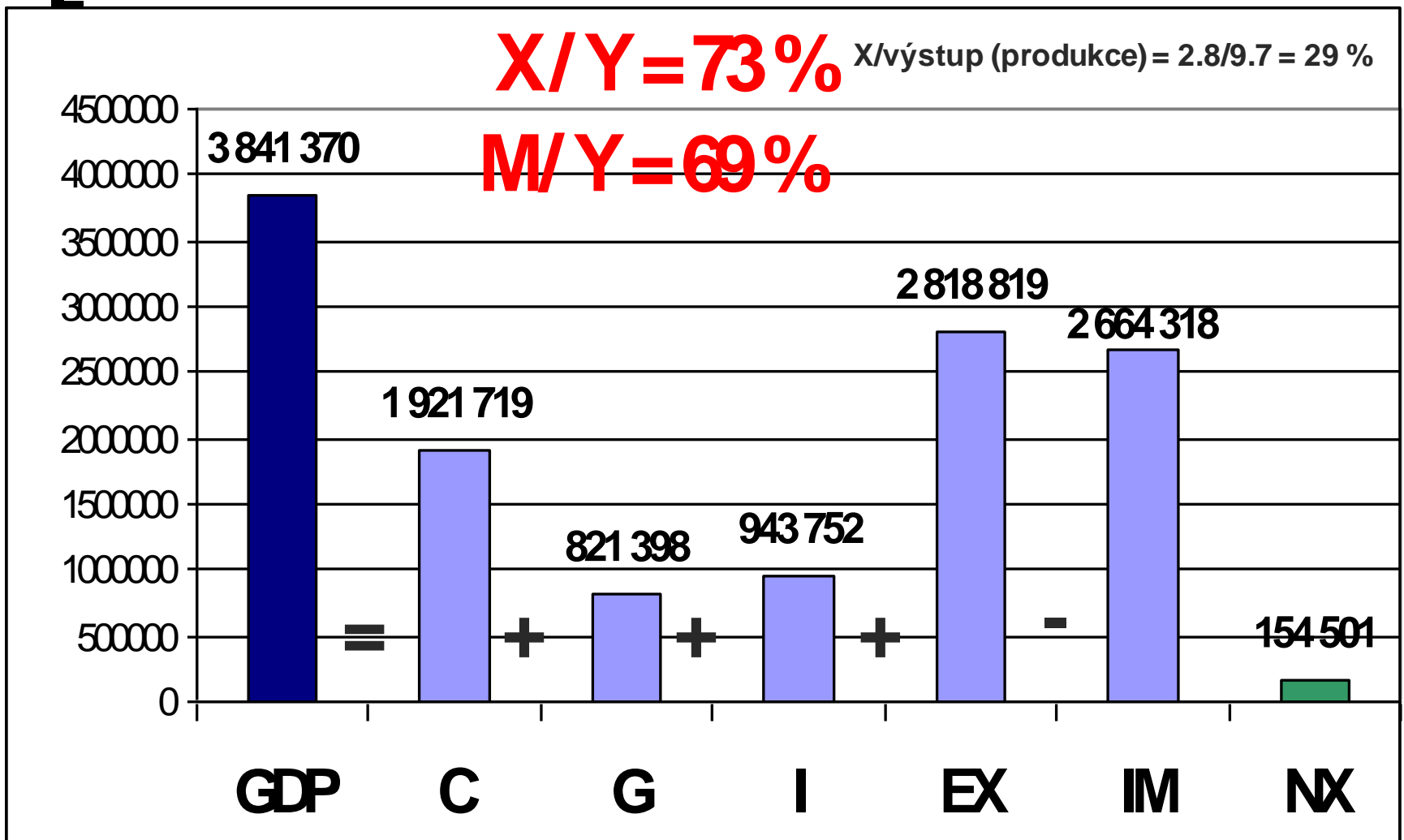
Makroekonomie II., 5EN403 Přednáška 5

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MŠMT
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

HDP v ČR v r. 2011 v mil. CZK

Struktura mezinárodního obchodu v ČR

Importy

100

2010

4,7

0 potraviny a živočišná výroba

0,6

1 nápoje a tabák

2,7

2 surové materiály, nepoživatelné

9,6

3 minerální paliva, maziva

0,2

4 živočišné oleje

10,7

5 chemické produkty

17,8

6 průmyslové výrobky-materiály

43,4

7 strojní zařízení, dopravní zařízení

10,3

8 průmyslové zboží

0,1

9 neklasifikované komodity

Exporty

100

3,0

0,7

3,0

3,7

0,2

6,5

17,2

54,6

11,1

0,1

Teritoriální struktura

Exporty, celkem (2010)

2 532 797

rozvinuté tržní ekonomiky

2 284 640

EU

2 126 339

Eurozona

1 675 624

EFTA

55 739

ostatní tržní ekonomiky

102 562

Rozvíjející se ekonomiky

100 631

Evropské tranzitivní ekonomiky

20 226

Společenství nezávislých států

100 599

Ostatní²⁾

25 049

Nespecifikováno

1 651

90,20%

83,95%

66,16%

2,20%

4,05%

3,97%

0,80%

3,97%

0,99%

0,07%

Teritoriální struktura

Experty (2010)

Německo	819 245	32,35%
Slovensko	217 292	8,58%
Polsko	154 644	6,11%
Francie	135 194	5,34%
Velká Británie	124 923	4,93%
Rakousko	119 667	4,72%

Teritoriální struktura

Itálie	112 244	4,43%
Nizozemí	93 354	3,69%
Ruská federace	67 337	2,66%
Belgie	62 587	2,47%
Španělsko	60 495	2,39%
Maďarsko	58 266	2,30%

Teritoriální struktura

USA	44 269	1,75%
Švýcarsko	41 812	1,65%
Švédsko	41 163	1,63%
Rumunsko	28 565	1,13%
Čína	23 179	0,92%

Teritoriální struktura

Importy, celkem

2 411 556

rozvinuté tržní ekonomiky

EU

Eurozona

EFTA

ostatní tržní ekonomiky

Rozvíjející se ekonomiky

Evropské tranzitivní ekonomiky

Společenství nezávislých států

Ostatní²⁾

Nespecifikováno

1 722 116

71,41%

1 527 883

63,36%

1 212 372

50,27%

47 264

1,96%

146 969

6,09%

187 182

7,76%

7 396

0,31%

184 682

7,66%

301 288

12,49%

8 893

0,37%

Teritoriální struktura

Importy

Německo	613 698	25,45%
Čína	295 799	12,27%
Polsko	154 241	6,40%
Ruská federace	130 121	5,40%
Slovensko	125 944	5,22%

Teritoriální struktura

Itálie	94 228	3,91%
Rakousko	81 227	3,37%
Francie	79 800	3,31%
Nizozemí	77 764	3,22%
Japonsko	58 667	2,43%
USA	54 000	2,24%

Stát	
Bilance, celkem (2010)	121 241
Čína	-272 619
Francie	55 394
Japonsko	-48 527
Německo	205 547
Nizozemí	15 590
Polsko	402
Rakousko	38 440
Ruská federace	-62 784
Slovensko	91 348
Velká Británie	75 772
USA	-9 731

Teritoriální struktura

Platební bilance ČR, 2012

	(+)	(-)	Bilance	V mil. CZK
A. Běžný účet			<u>-94017,6</u>	
Obchodní bilance			145767,3	
Exporty	2577524,7			
Importy		- 2431757,4		
Bilance služeb			49835	
Kredit	431920			
Debit		- 382085		
Důchodová bilance (n.f.p.)			-288663,3	
Kredit	101581			
Debit		- 390244,3		
Tranfery (platby v.f.)			-956,6	
Kredit	81679,8			
Debit		- 82636,4		
B. Kapitálový účet			51697,3	
Credit	60570,5			
Debit		- 8873,2		
C. Finanční účet			<u>121816</u>	
Přímé investice			181126	
Zahraničí		- 26248,4		
V ČR	207374,4			
Portfoliové investice			42636,6	
Aktiva		-26363		
Závazky	68999,6			
Finanční deriváty			8617,8	
Další investice			-110564,5	
Aktiva		-63627		
Závazky	+ - 46937,4			
D. Čisté chyby and opomenutí, změny ocenění			<u>977,8</u>	
E. Změna v rezervách (-růst)			<u>-80473,4</u>	

Otevřená ekonomika

- Klíčový makroekonomický rozdíl mezi otevřenou ekonomikou a uzavřenou ekonomikou:
- Výdaje se nemusí rovnat vyrobenému výstupu zboží a služeb
  - Země může utrácet více než vyrábět půjčováním ze zahraničí
  - Nebo může utrácet méně než vyrábí a půjčovat rozdíl do zahraničí
  - Úspory se nemusí rovnat investicím

Otevřená ekonomika

- $Y = C^d + I^d + G^d + X$ **Identita**
- $C^d + I^d + G^d$ ... domácí výdaje na zboží a služby
- X ... zahraniční výdaje na domácí zboží a služby
- Lidé a firmy ale nemusí utratit důchody pouze za zboží z domácí výroby

Otevřená ekonomika

$$Y = C^d + I^d + G^d + X$$

$$\blacksquare C = C^d + C^f \quad \blacksquare I = I^d + I^f \quad \blacksquare G = G^d + G^f$$

$$Y = (C - C^f) + (I - I^f) + (G - G^f) + X$$

$$Y = C + I + G + X - (C^f + I^f + G^f)$$

Výdaje na import (M)

$$Y = C + I + G + X - M$$

$$Y = C + I + G + \underbrace{(X - M)}_{\text{Čisté exporthy}}$$

Otevřená ekonomika

- $Y = C + I + G + NX$
- $NX = Y - (C + I + G)$
- Čisté exporty = produkt(výstup) – domácí výdaje
- *Pokud produkt převyšuje domácí výdaje, země zbytek vyváží: čisté exporty jsou kladné ($X > M$).*
- *Pokud je produkt menší než domácí výdaje, země zbytek dováží: čisté exporty jsou negativní ($X < M$).*
- => v otevřené ekonomice se domácí výdaje nemusí rovnat vytvořenému výstupu

Mezinárodní kapitálové toky

- $NS = I + NX$
- $NS - I = NX$

Mezinárodní kapitálové toky

$$NS - I = NX$$

$$NS = I + NX$$

Národní úspory = dom. investice + čisté zahraniční investice

Rozdíl mezi národními úsporami a domácími investicemi je tzv. čistý odliv kapitálu (neboli čisté zahraniční investice).

Pokud národní úspory převyšují domácí investice => čistý odliv kapitálu je pozitivní a země půjčuje do zahraničí více, než zahraničí půjčuje této zemi

Pokud jsou národní úspory nižší než domácí investice => čistý odliv kapitálu je negativní a země půjčuje do zahraničí méně, než zahraničí půjčuje této zemi

$NS - I > 0 \Rightarrow NX > 0$ ... země je čistý vývozcem kapitálu (i.e. čistý dlužník) a také čistý vývozcem zboží a služeb ($X > M$)

$NS - I < 0 \Rightarrow NX < 0$ ... země je čistý dovozce kapitálu (i.e. čistý dlužník) a také čistý vývozcem zboží a služeb ($X < M$)

$NS - I = 0 \Rightarrow NX = 0$ ... Export a import kapitálu se rovná, stejně jako exporty a importy ($X = M$)

Země bere zahraniční půjčky jako možnos financovat přebytek importů zboží a služeb.

Předpoklady MOE: Kapitálové toky

- a. Domácí a zahraniční dluhopisy jsou **dokonalé substituty** (riziko, splatnost)
- b. **Perfektní kapitálová mobilita**
žádné restriktce na mezinárodní obchod s
aktivy
- c. **Ekonomika je malá:**
nemůže ovlivnit světovou úrovně
značenou jak

a & b implikuje $r \equiv r^*$
c implikuje exogenní r^*

$$r=r^*$$

- Dlužníci MOE si nemusí půjčovat za úrokovou sazbu vyšší než r^* , protože si vždy můžou půjčit za r^* ze zahraničí
- Věřitelé MOE nemusí nikdy půjčovat za úrokovou sazbu menší než r^* , protože můžou vždy obdržet r^* zapůjčením úspor do zahraničí
- Podobně, pokud $r > r^*$ nekonečný příliv kapitálu ze zahraničí by snížil r na úroveň r^* .
- Pokud $r < r^*$ nekonečný odliv kapitálu do zahraničí by snížil r na r^* .

Jak je r^* determinována?

Svět je uzavřená ekonomika

Rovnovážná světová úroková míra

Rovnovážné světové úspory a investice

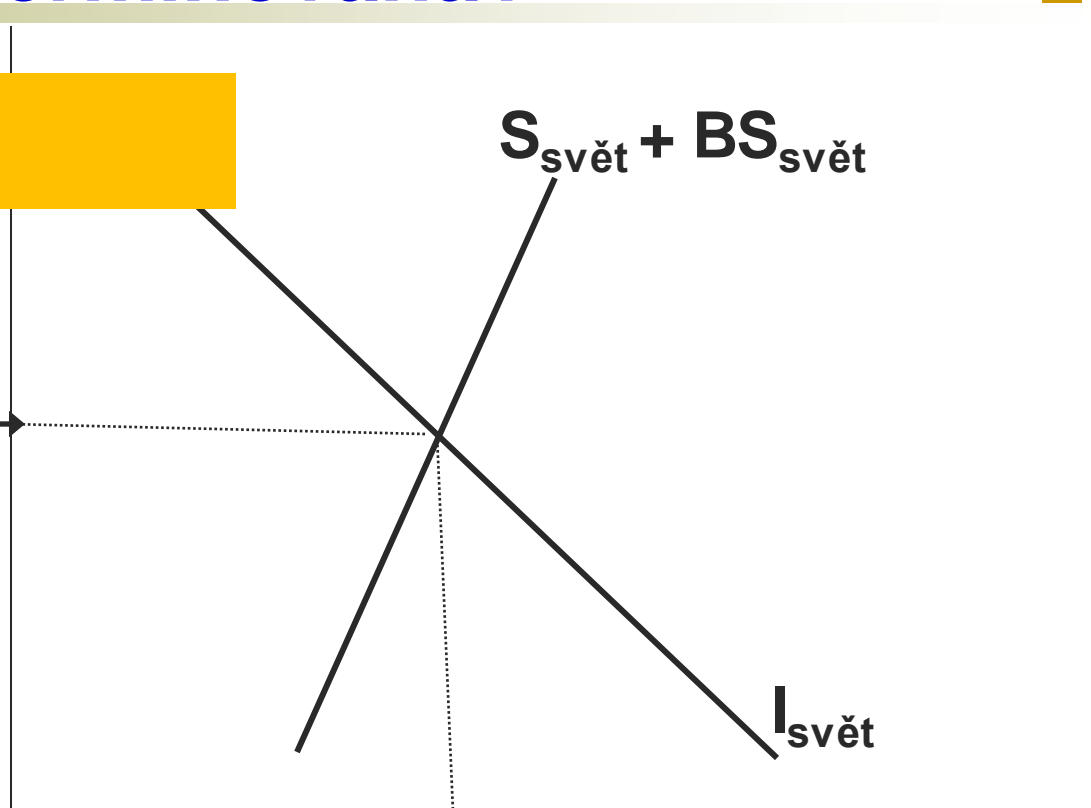
r^*

r_E^*

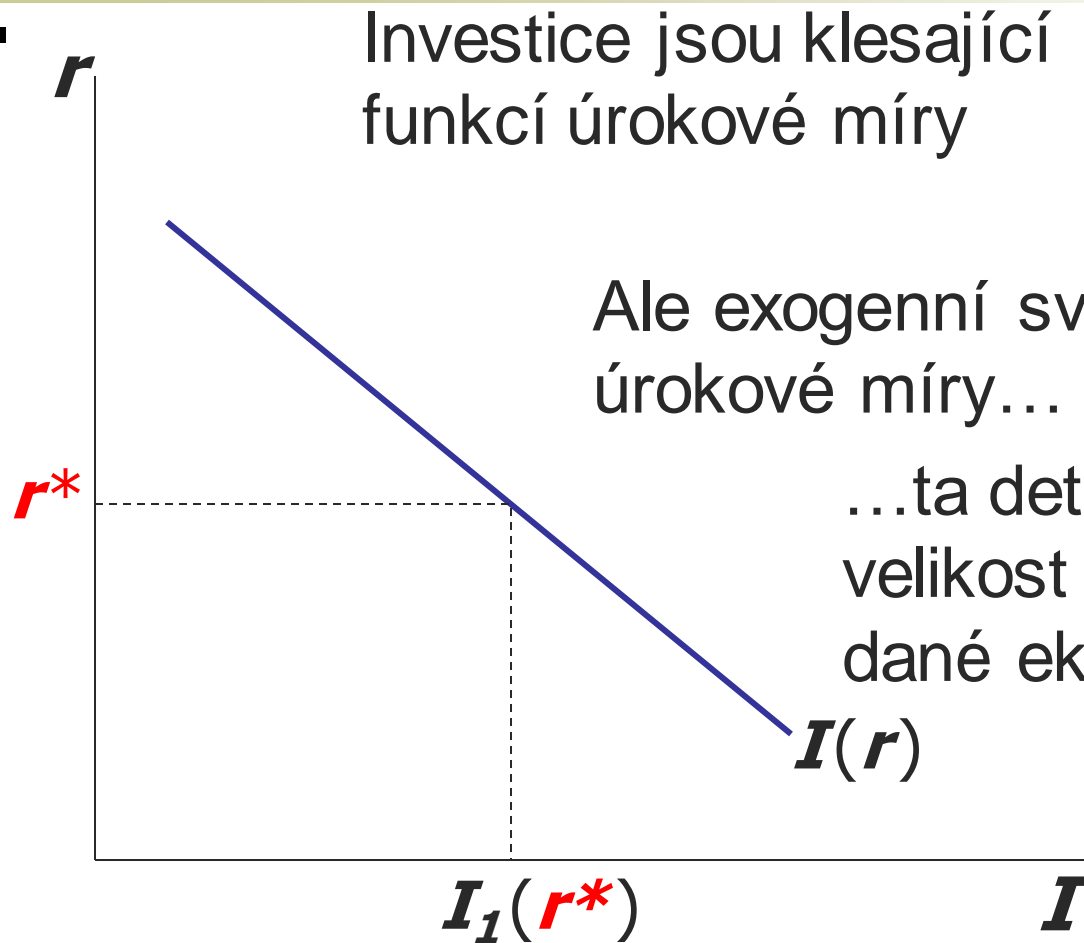
$S_{\text{svět}} + BS_{\text{svět}}$

$I_{\text{svět}}$

NS^*, I^*

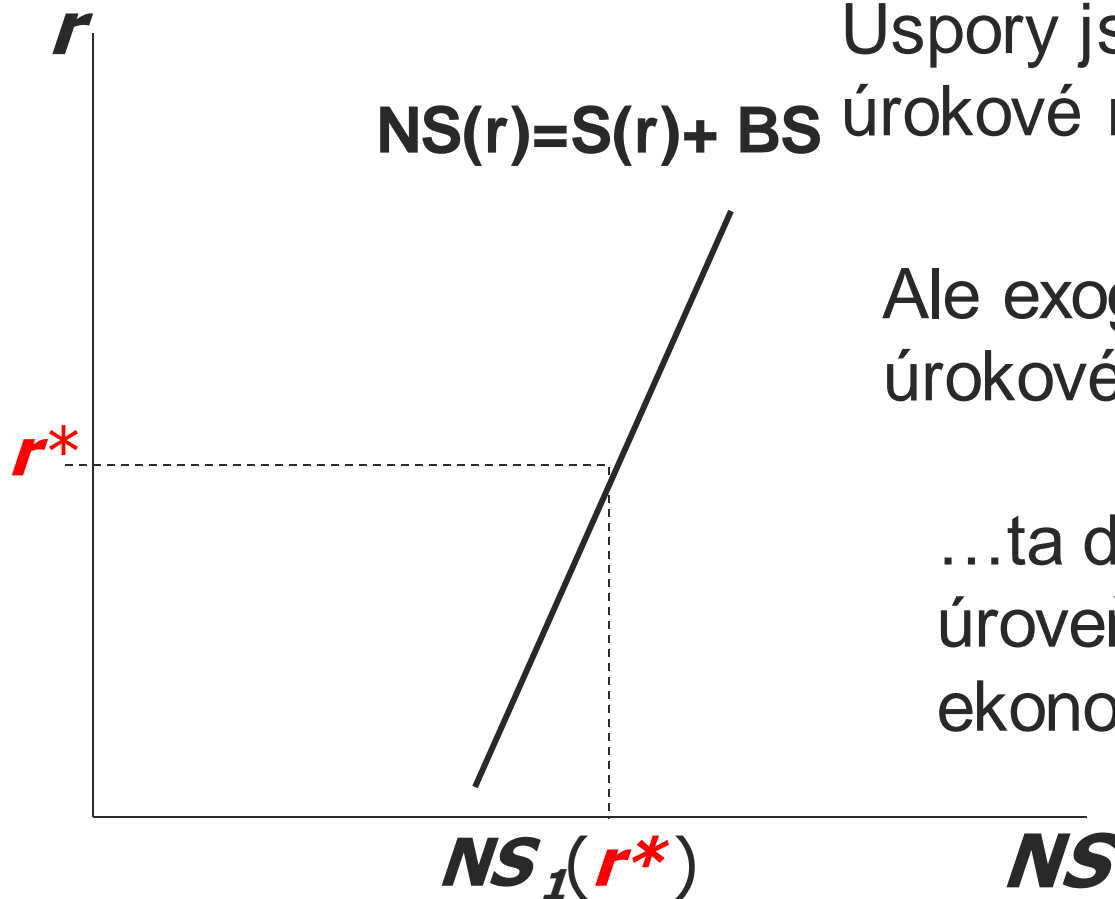
Investice: Poptávka po zapůjčitelných фондах

Ale exogenní světové
úrokové míry...

...ta determinuje
velikost investic v
dané ekonomice.

Národní úspory: Nabídka zapůjčitelných fondů

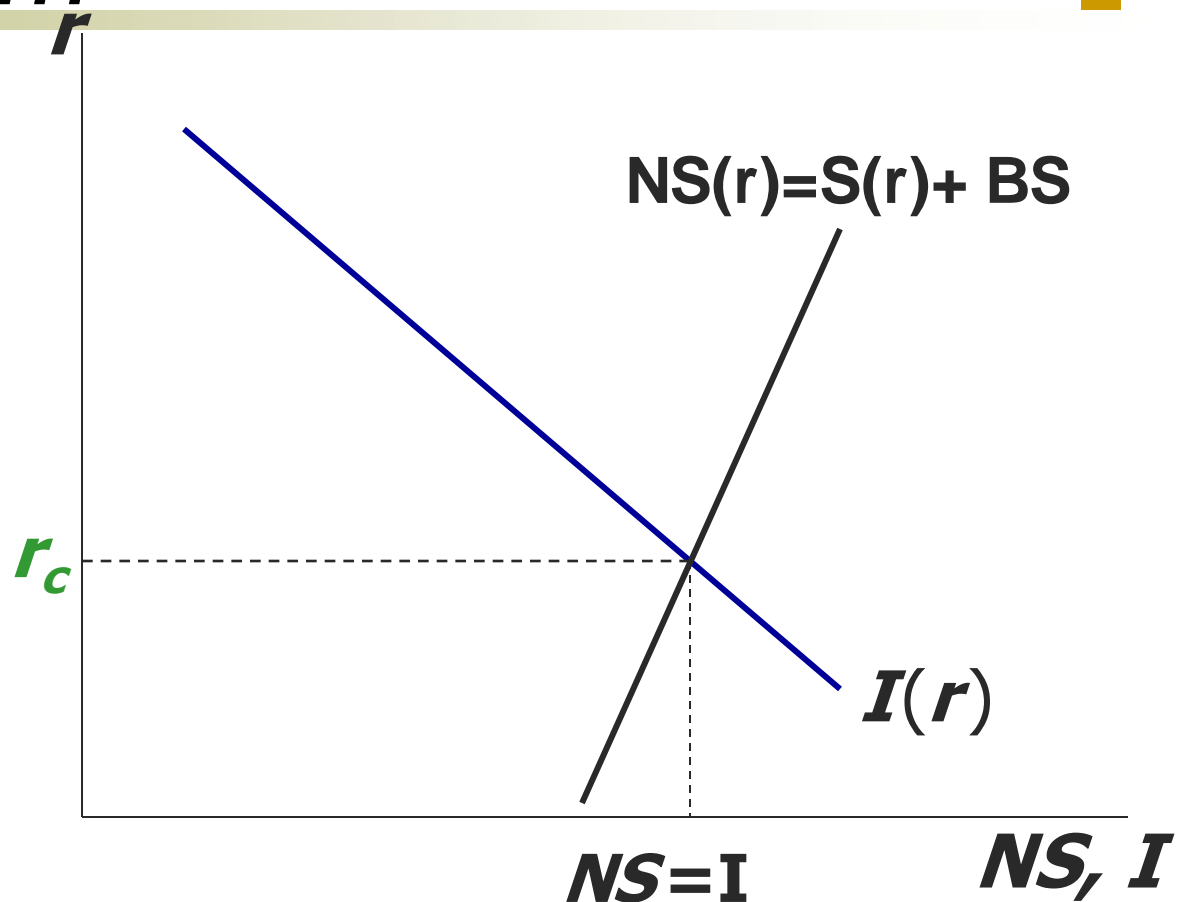
Úspory jsou rostoucí funkcí úrokové míry

Ale exogenní světové úrokové míry...

...ta determinuje úroveň úspor dané ekonomiky

Pokud je ekonomika uzavřená...

...úroková míra se přizpůsobí aby se investice rovnaly úsporám:

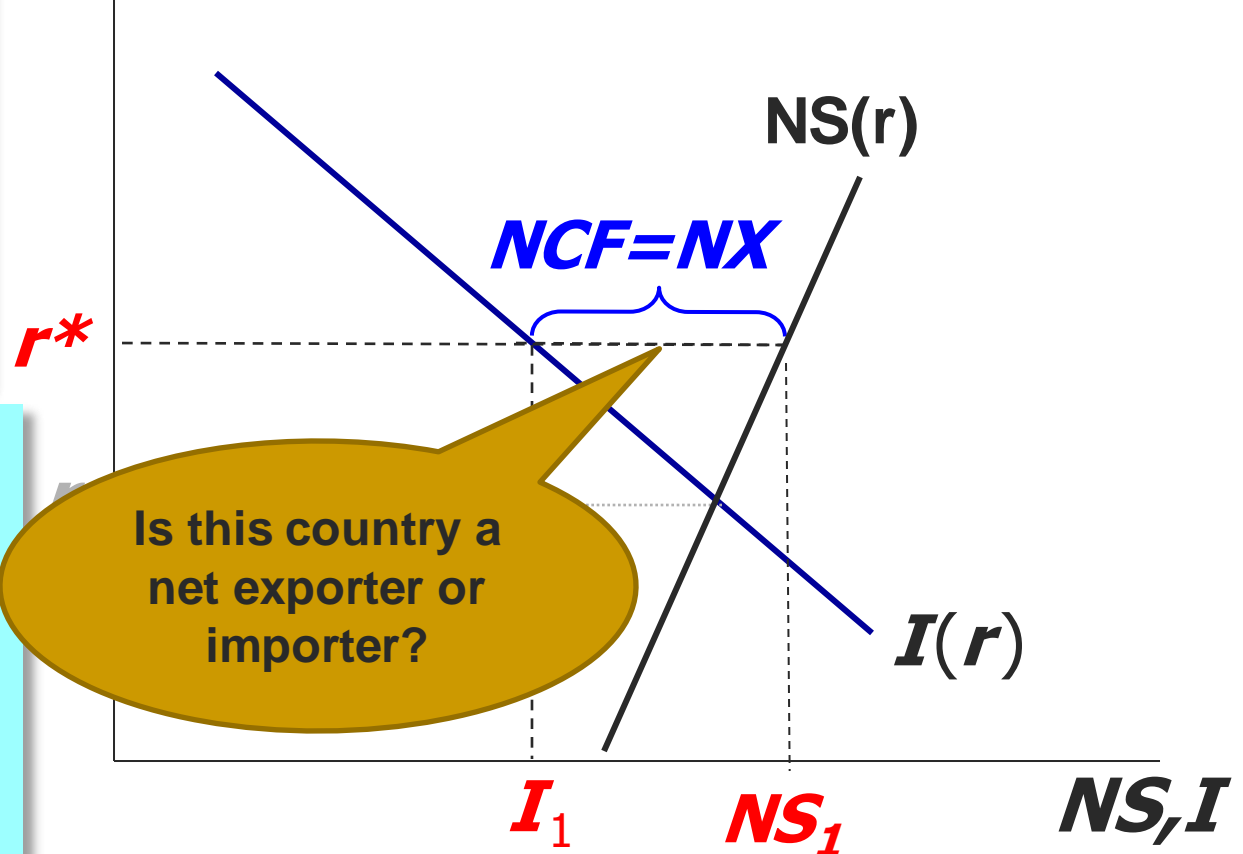

Ale v malé otevřené

Exogenní světová úroková míra determinuje investice a úspory...

...a rozdíl mezi úsporami a investicemi determinuje čistý odliv kapitálu a **čisté exporty**

úrokové míry, ...

Funkce čistého exportu

- Jaký mechanismus způsobuje, že čisté exporty (NX) jsou rovny čistému odlivu kapitálu (NS-I)?
- Definujeme funkci čistého exportu:
  - $NX = NX(E_r, \dots)$
- Ale co je reálný měnový kurz a jak ovlivňuje čistý export?

Nominální a reálný měnový kurz

- Ekonomové rozlišují mezi nominálním a reálným měnovým kurzem
- **Nominální měnový kurz (E)** je relativné cena měny dvou zemí
- E.g. $E = 25 \text{ CZK}/1\text{EUR}$
  - Přímá kotace (Depreciace $25 \rightarrow 30 \text{ CZK}/\text{EUR}$)
- $e = 1/E = 0.04\text{EUR}/1\text{CZK}$ or $0.05\text{USD}/1\text{CZK}$
  - Nepřímá kotace (Depreciace $0.04 \rightarrow 0.033 \text{ EUR}/\text{CZK}$)

If 25 → 20 CZK/EUR
(Nominální) apreciacie

Reálný měnový kurz

- Reálný měnový kurz (E_r) je relativní cena zboží dvou ekonomik
- E_r je poměr ve kterém obchodujeme zboží jedné země za zboží jiné ekonomiky
- Uvažuje identické zboží produkované v mnoha ekonomikách:
auta, cena auta v CR: $P = 200,000$ CZK
- Cena podobného auta v Německu: $P^* = 10,000$ EUR
- Pokud $E = 25$ CZK/EUR, pak: $P^*_{CZK} = 250,000$ CZK
- Tj. německé auto stojí $5/4$ českého.
- Můžeme směnit 100 německých aut za 125 českých aut

Reálný měnový kurz

- $E_r > 1$ implikuje relativně podhodnocenou měnu
- $E_r < 1$ implikuje relativně nadhodnocenou měnu
- $E_r = 1$ implikuje, že $E = P/P^*$
  - $E = 20 \text{ CZK/EUR}$; $P = 200,000 \text{ CZK}$, $P^* = 10,000 \text{ EUR}$
  - Cena (v té samé měně) toho stejného zboží (aut) je identická v obou zemích $\Rightarrow$ 1 německé auto je směněno za 1 české

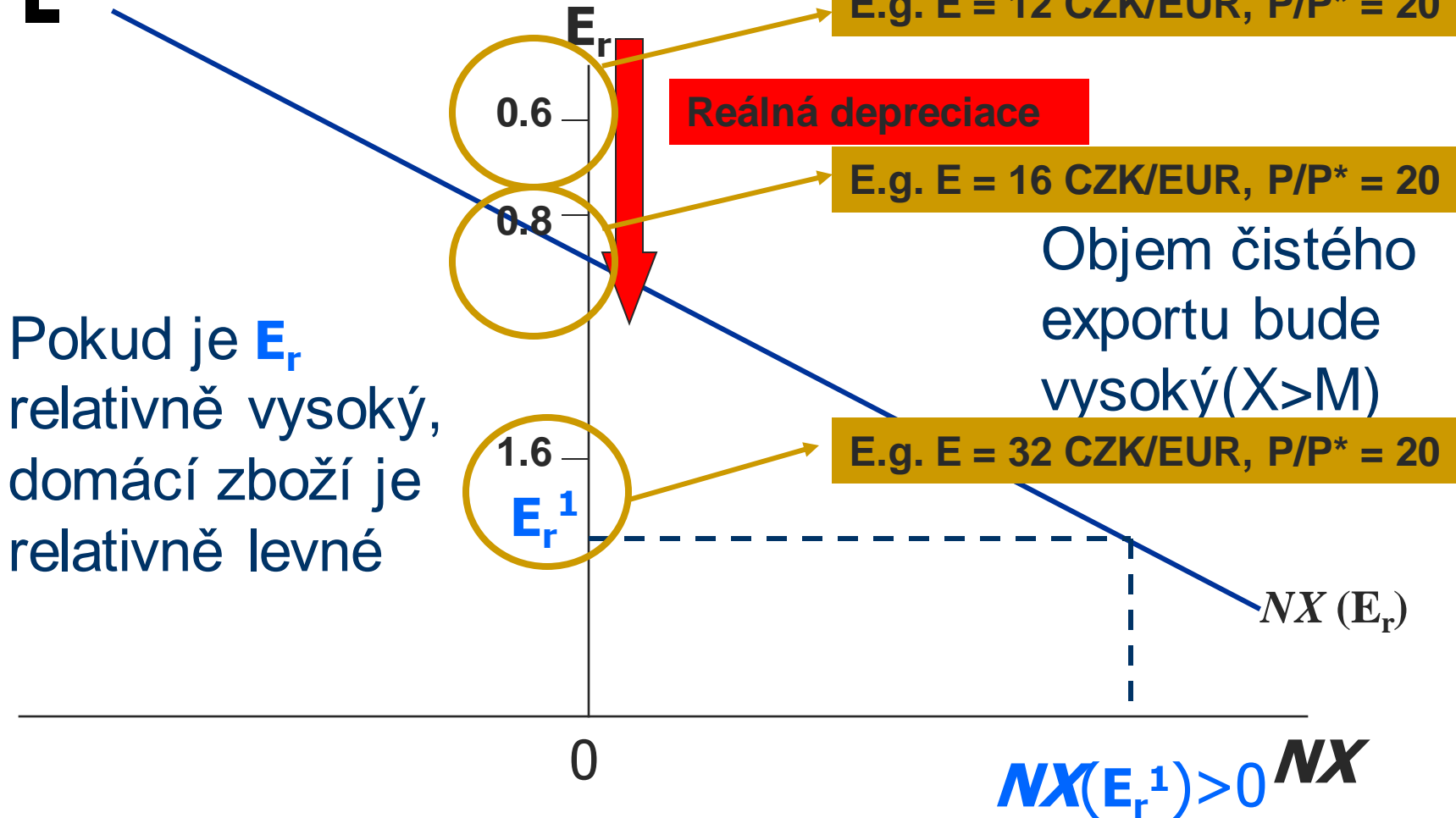
Teorie parity kupní síly

- **Zákon jediné ceny –stejně zboží nemůže být ve stejný čas prodáno za rozdílné ceny v různých lokacích**
 $P=200,000$ CZK, $P^*=200,000$ CZK;
- Pokud $P=200,000$ CZK < $P^*=250,000$ CZK, obchodníci budou kupovat auta v ČR ($\uparrow D$) a prodávat je v Německu ($\uparrow S$), což zvýší cenu v ČR a sníží cenu v Německu až budou ceny shodné na obou trzích (tj. 240,000 CZK).

Teorie parity kupní síly

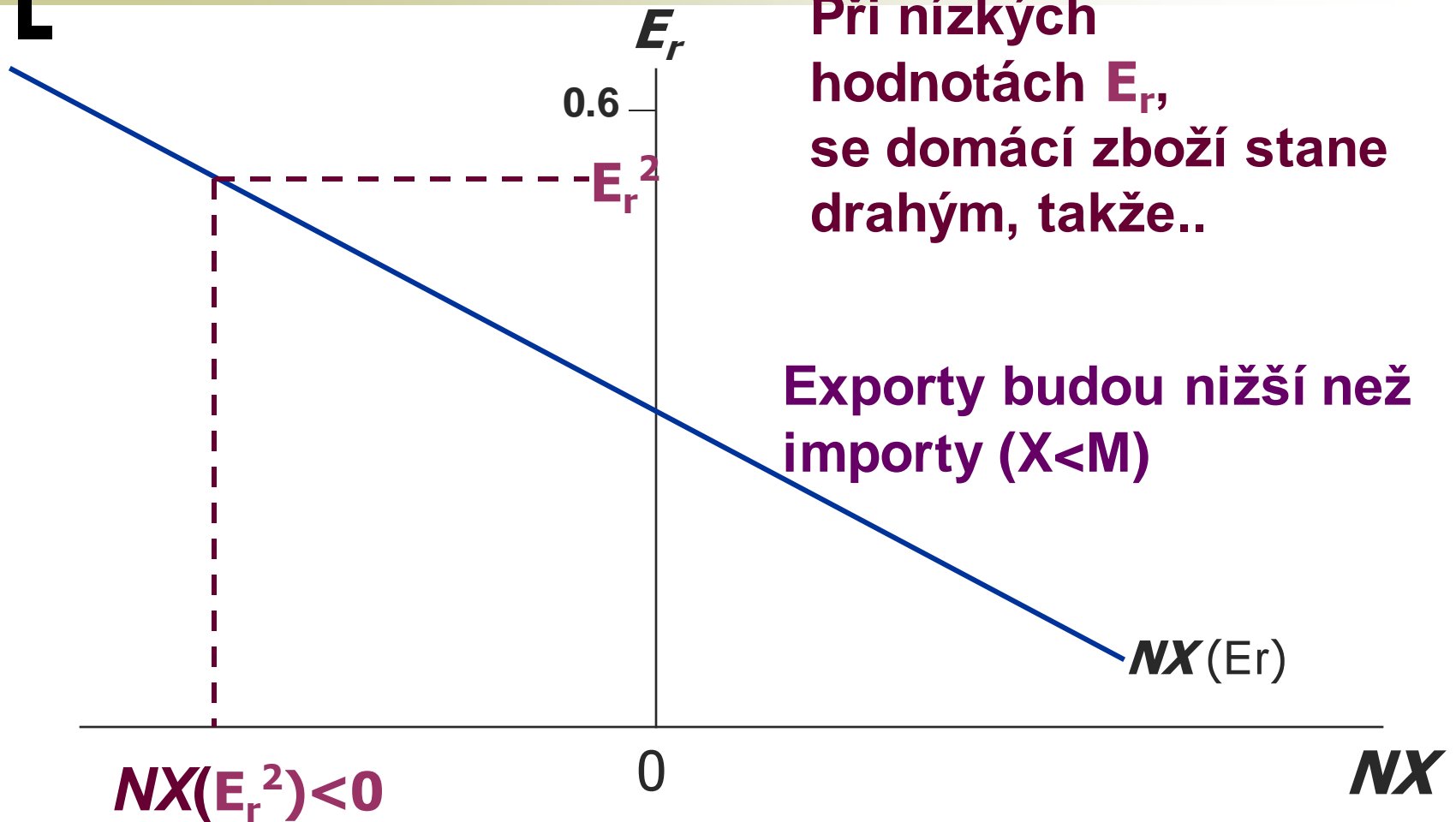
- ...z mnoha důvodů:
  1. Mezinárodní arbitráž není (dokonale) možná:
    - Neobchodovatelné statky (kadeřník, taxi,...)
    - Dopravní náklady
    - Cla, kvóta, daně...
  2. Zboží různých ekonomik nejsou perfektní substituty
    - různé chutě spotřebitelů, různá kvalita zboží...
- PPP užitečná teorie:
  - Jednoduchá, intuitivní
  - V reálném světě nominální měnové kurzy tendují k hodnotě parity kupní síly v dlouhém období

Křivka čistého exportu

Křivka čistého exportu

Při nízkých hodnotách E_r , se domácí zboží stane drahým, takže..

Exporty budou nižší než importy ($X < M$)

$NX(E_r^2) < 0$
a výše čistého dovozu bude nízká

Jak je determinovaný reálný měnový kurz?

- Makroekonomická identita říká, že $NX = NS - I$
- $NS - I$ je determinováno následovně:
  - NS závisí na domácích faktorech (produkt, spotřební funkce, proměnné fiskální politiky, atd.) a na r^*
  - I jsou determinovány MPK a r^*
- Čistý odliv kapitálu je $(NCF) = NS(r^*) - I(r^*)$
- Tj., E_r se musí přizpůsobit aby:
  - $NX(E_r) = NCF(r^*)$
  - **$NX(E_r) = NS(r^*) - I(r^*)$**

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

